

plejelovens former, og derved forøges domsvirkningen, den domsvirkning, som det er så væsentligt at undgå.

Da lovforslaget ikke er politisk bearbejdet, skal jeg her under førstebehandlingen på Venstres vegne indskrænke mig til at nævne nogle få af de øvrige hovedspørgsmål, som Venstre ønsker gjort til genstand for en nærmere drøftelse i udvalget:

Forslaget forudsætter uden videre, at det er regeringen, der nedsætter undersøgelseskommissioner. Det mener vi ikke i Venstre er en naturlig. Naturligvis kan et folketingsflertal altid pålægge en regering at nedsætte en undersøgelseskommission, men vi ønsker nærmere belyst, om der ikke skulle være sager af en sådan politisk tyngde, at det ville være naturligt, at det er den parlamentarisk kontrollerende myndighed, Folketinget, der selv skriver dagsorden for, hvorledes kommissoriet skal formuleres, og hvorledes rammerne for forløbet af en undersøgelse skal være.

Et af hovedspørgsmålene er, om dommere skal kunne være medlemmer af kommissionen. En dommer er jo vant til retsledelse og kritisk bevisvurdering og opdraget i en kultur af objektivitet. Det forekommer derfor umiddelbart naturligt, at i hvert fald byretsdommere ikke udelukkes fra at være medlemmer af en undersøgelseskommission. Men vi er naturligvis opmærksomme på, at netop tilstedeværelsen af dommere i en undersøgelseskommission kan forøge domsvirkningen.

Vi er derfor i Venstre også meget optaget af, hvordan vi får fastsat retningslinjer for, hvad en beretning skal indeholde. Det er vigtigt at undgå en gentagelse af forløbet i forbindelse med tamilsagen, hvor mange af de implicerede var dømt på forhånd, og hvor et flertal i Folketinget uden overhovedet at læse de mange tusinde sider i rapporten på få timer kunne afsige en dom.

Spørgsmålet om, hvorvidt en undersøgelseskommission skal arbejde for åbne døre, vil blive gjort til genstand for en indgående politisk drøftelse. Betænkningen har mest beskæftiget sig med argumenterne for, at undersøgelserne skal føres for lukkede døre, og der er unægtelig mange argumenter for, at en sådan undersøgelse skal finde sted for lukkede døre. Det er helt afgørende, at vi med en ny undersøgelsesform undgår ikke blot domsvirkningen, men også gabestokken. Det kan ikke være meningen, at embedsmænd og ministre, der fejlagtigt er kom-

met under mistanke, skal udleveres til en sensationsjagende presse.

På den anden side skal undersøgelseskommissioner jo ikke kunne bruges på en sådan måde, at en regering kan skjule eller forhale en meget ubehagelig sag af stor politisk betydning for regeringen.

Netop vedrørende politiske sager, der er startet i al offentlighed i Folketingssalen, bør vi i udvalget drøfte, om det ikke ville være naturligt, at offentligheden på en eller anden måde får mulighed for at følge undersøgelseskommissionens arbejde i sådanne sager. Offentlighed eller gradvis offentlighed vil også kunne forebygge, at der opstår mytedannelser.

En undersøgelseskommission bør i fremtiden netop kun undersøge og afdække, men kommissionen skal naturligvis gøre sagen grydeklar for dem, der skal afgøre, hvad der videre skal ske. Derfor må det være kommissionen, der redegør for, hvilke retsregler der kan blive brug for, samt konsekvenserne af anvendelse af reglerne. Men ét er at redegøre for, hvilke retlige regler der kan bringes i anvendelse, noget helt andet er at udtale sig om, hvilke retsregler man rent faktisk skal vælge i en konkret sag.

Det bør derfor overvejes, om ikke kommissionens muligheder på dette punkt bør indskrænkes i forhold til lovforslaget for at undgå domsvirkning. Det bør overvejes, om det af loven bør fremgå, at kommissionen skal udelade en egentlig konklusion både om sagens fakta og om sagens retlige forhold og i stedet for retlige vurderinger holde sig til retlige overvejelser.

For at løse dette og andre dilemmaer er det nødvendigt med en meget grundig debat, hvor alle argumenter lægges i vægtskålene og først derefter afvejes over for hinanden.

Vi vil i Venstre tilsige lovforslaget en meget grundig udvalgsbehandling.

Hans Engell (KF):

Det Konservative Folkeparti hilser med tilfredshed, at der nu lægges op til en ændring af det hidtidige system vedrørende kommissionsdomstole og undersøgelsesretter. Med den kommende nye lovgivning har vi muligheden og ansvaret for at fjerne det uacceptable præg af tilfældighed, manglende retssikkerhed, lynjustits og sensationsmageri, som i alt for høj grad har omgærdet en del af de tidligere undersøgelser.

Der vil i vores samfund til stadighed blive stillet krav – også fra Folketinget – om at få konkrete forhold i den statslige forvaltning kulegra-